SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) LXII (56) • ŠTEV. (Nº) 40 ESLOVENIA LIBRE BUENOS AIRES • 9 de octubre - 9. oktobra 2003

MAJ 2004

MARKO KREMŽAR

Veliko se piše in govori, kaj bo z našim narodom, ko bo prihodnjega 1. maja Slovenija postala članica EZ in bodo čez noč odpadle državne meje, ki nas ločijo od sosedov. Razumljivo je, da povzroča to vprašanje zaskrbljenost, saj gre za novost, ki predstavlja vrsto izzivov pa tudi nevarnosti. Težje pa je razumeti, da ob tem posvečamo razmeroma malo pozornosti možnostim, ki jih ta korak predstavlja za slovenski narod.

In vendar se bo s prihodnjim prvim majem odprla pot do izpolnitve stoletne slovenske težnje, omogočena bo vsaj delna uresničitev našega najstarejšega narodnega programa. Slovenskega ozemlja ne bodo več delile meje, ki so nam jih določali drugi. Uresničitev Združene Slovenije bo od tega dne dalje odvisna od nas samih.

Res, da bo - kot doslej - le del Slovencev živel v matični državi, vendar državne meje bodo v EZ z vsakim dnem bolj izgubljale na pomenu in od vsakega naroda bo odvisno, če in koliko bo znal to novo realnost obrniti sebi v prid. Vprašanje je, ali bomo od prvega maja 2004 naprej hoteli in znali ustvariti na vsem našem etničnem ozemlju skupen slovenski kulturni in s časom tudi gospodarski prostor? Bojazen pred številnejšimi in zato močnejšimi sosedi je ustvarjala v preteklosti državne meje. Odslej bodo kulturni in gospodarski vplivi v Evropi pričeli prevladovati nad političnimi, kar bo v veliki meri spremenilo pravila mednarodne igre, ki so veljala na tem ozemlju v zadnjih stoletjih.

Od leta 1918 dalje so nas učili, da nas meja loči od tujine, pa navadno pozabili poudarjati, da nas ista meja nasilno loči tudi od dela domovine, ki se razteza preko Goriške, Primorske, Koroške in vzhodnega Prekmurja. To je bilo jasno našim prednikom, ko so živeli v okviru Avstroogrskega imperija, a dolgoletni prva in druga Jugoslavija sta v nas ustvarili občutek, da smo stopali ob prehodu čez državno mejo na 'tuje', pa čeprav smo bili sredi rojakov. Tudi slovenska država v zadnjem desetletju tega občutka ni znala odpraviti, kar ne govori v prid njenih dosedanjih vladarjev pa tudi precejšnjega števila njihovih podanikov.

Do kake mere smo Slovenci jemali državno mejo 'zares', so dokaz rojaki, ki se pričenjajo ponašati s svojo italijanščino ali nemščino, komaj stopijo čez državno mejo, ne glede na to, da se del slovenskega naroda prav tam bori za pravice svoje identitete in svojega jezika. Recimo, da je bilo to pretirano spoštovanje mejà del državne vzgoje in ne resničnega čutenja slovenske glavnine. Če je temu tako, kako se bomo vedli od prvega maja dalje, ko meje ne bo več?

Lepo bi bilo, da bi pokazali sebi in drugim, da je bila meja kot nasilen jez, ki je zadrževal naše težnje po prijateljskem stiku in bratskem objemu. Ali ne bi bil dokaz slovenske zavesti, če bi prvega maja naslednjega leta šli mladi Slovenci iz vseh osrednjih dežel na pot čez nekdanjo mejo, obiskat malo poznane rojake, ki živijo na obronkih slovenskega narodnega ozemlja? To ne bi bil izlet v Trst, Gorico ali Celovec, temveč obisk najbolj oddaljenih, najbolj izpostavljenih slovenskih skupnosti in družin v Beneški Sloveniji, Reziji, v Rožu, Podjuni in Zili, pa v prekmurskih vaseh na Madžarskem. Morda bi se jim pridružil tudi kdo iz zdomstva, predvsem pa ta in oni kulturni ustvarjalec, umetnik, ki bi nesel med rojake kot pozdrav iz središča izbrano slovensko besedo, pesem ali kak drug izraz naše skupne kulturne dediščine in skupnega čutenja.

Tako romanje na skrajne meje slovenskega ozemlja ne more in ne sme biti sad državne pobude. V novem obdobju se je treba poslužiti v službi narodnih koristi novih načinov. Ob ljudskem gibanju stoletja zatiranega naroda, sosednje države v okviru EZ ne bodo imele nekdanje moči. Ali smo Slovenci, ki smo nastopili enotno, ko je šlo za ustanavljanje slovenske države, zmožni tudi spontanega kulturnega, narodnega podviga mimo državnih meja?

Po vsej verjetnosti meje, ki so nam jih določile velesile skoraj pred sto leti, do neke mere hromijo našo samozavest. Vendar če te umetne ločitve ne premagamo zavestno, nas bo omejevala in nam jemala moč še naprej, tudi takrat, ko je ne bo več.

Prvi maj 2004 je zgodovinski mejnik, ki utegne postati ne dosti manj pomemben od dneva naše državne osamosvojitve. Pa ne zaradi Evrope, temveč zaradi nas samih. Državna samostojnost nam je zagotovila enakopravnost in prepoznavnost v družini evropskih narodov. Z odpravo meja pa prihaja čas, da Slovenci po vsem svojem etničnem ozemlju zaživimo svojo pestro enotnost in enakopravnost samozavestno, v vsej polnosti, brez zunanjih omejitev.

Hrvaški sabor razglasil ekološko-ribolovno cono na Jadranu

Hrvaški sabor je 3. oktobra na zasedanju s 70 glasovi za in 44 proti sprejel predlog o razglasitvi zaščitne ekološko-ribolovne cone na Jadranu. S tem so poslanci sprejeli predlog vlade, ki je bil neznatno spremenjen z dopolnilom Hrvaške kmečke stranke. Odločitev bo stopila v veljavo čez leto dni.

Kot poroča hrvaška tiskovna agencija Hina, so za predlog glasovali poslanci koalicijskih strank, medtem ko so poslanci opozicije glasovali proti.

Izglasovani predlog predvideva vzpostavitev ekološko-ribolovne cone, ki se nanaša na tri točke: na suvereno pravico raziskovanja in izkoriščanja morja, ohranitev in gospodarjenje z živimi naravnimi bogastvi voda tudi izven meja hrvaškega teritorialnega morja ter na jurisdikcijo glede znanstvenega raziskovanja morja ter zaščite in ohranitve morskega bogastva.

Kot je v sporočilu za javnost zapisalo slovensko zunanje ministrstvo, je hrvaškemu veleposlaništvu v Ljubljani že posredovalo noto, s katero Slovenija najostreje protestira proti razglasitvi ekološko-ribolovne cone. Slovenija meni, da je odločitev hrvaškega sabora v nasprotju z mednarodnopravno obveznostjo Hrvaške vzdržati se vseh ravnanj, ki onemogočajo dokončno uveljavitev sporazumne rešitve meje na morju med državama. Kot navaja MZZ, je Hrvaška s takšno odločitvijo prejudicirala dokončno uveljavitev meje na morju med državama ter posegla tudi na območje, v katerem ima suverenost ter suverene pravice Slovenija.

Odločitev hrvaškega sabora pa je tudi v nasprotju z evropskim načinom dogovarjanja in koordiniranega ukrepanja pri varovanju Sredozemskega in Jadranskega morja na podlagi multilateralnega regionalnega dogovarjanja in oblikovanja sporazumnih rešitev, je zapisalo ministrstvo.

MZZ je v sporočilu še opomnilo, da so predstavniki Evropske komisije, Slovenije in Italije hrvaške predstavnike večkrat opozorili, da je z razglasitvijo ka-kršnekoli cone v Jadranskem morju smotrno počakati do Beneške konference in da naj se Hrvaška dotlej vzdrži vseh enostranskih aktov kljub pravicam, ki jih ima kot obalna država po mednarodnem pravu.

Stališča Evropske komisije in Italije, kot tudi Slovenije v zvezi z navedenimi načeli vzpostavljanja kakršnihkoli con v Sredozemlju oz. Jadranu temeljijo na prepričanju, da je izvajanje sicer suverene pravice obalnih držav, da razglasijo takšne cone potrebno izvajati na tak način, da se najprej doseže dogovor o vseh vprašanjih povezanih s tem, kot so razmejitev, izkoriščanje naravnih virov, režim kontrole plovbe in podobno in šele potem formalno pravno izvede proglasitev, še poudarja ministrstvo.

Zunanja ministra Slovenije in Italije, Dimitrij Rupel in Franco Frattini, sta se v Rimu pogovarjala o nedavni odločitvi Hrvaške, da v Jadranskem morju razglasi zaščitno ekološko-ribolovno cono. Kot je po sestanku povedal Rupel, bo Evropska unija sprejela posebno deklaracijo o tem vprašanju, do katerega imata Slovenija in Italija, trenutno predsedujoča EU, povsem enaki stališči.

Ministra sta se med pogovorom, ki mu je prisostvoval tudi vodja direkcije za evropske zadeve italijanskega zunanjega ministrstva Paolo Pucci de Benisichi, dogovorila, da bo svet EU za splošne zadeve in zunanje odnose na svojem zasedanju 13. oktobra v Luksemburgu sprejel deklaracijo, ki bo Hrvaški dala znamenje, naj pri svojem ravnanju upošteva načelo multilateralnosti in spoštuje evropska merila sodelovanja. Kot je poudaril Rupel, mora v Jadranu prevladati politika vključevanja in ne izključevanja, torej je treba morje obravnavati kot celoto in ne po načelu ekskluzivnih območij.

Za vsa vprašanja, povezana z Jadranskim morjem, bodo v prihodnjih tednih oblikovali posebno subregionalno omizje, v katerem naj bi sodelovale vse jadranske države (Italija, Slovenija, Hrvaška, Bosna in Hercegovina, Črna gora, Albanija in Grčija). Omizje bo delovalo multilateralno in multidisciplinarno, kar pomeni, da se bo vanj vključilo več ministrstev. Subregionalno omizje bo začelo z delom po konferenci o ribištvu v Sredozemlju, ki bo v Benetkah 24. novembra.

Slovenski zunanji minister je še dodal, da je Hrvaška z napovedjo razglasitve zaščitne cone prevzela zelo veliko odgovornost in da bo treba vložiti veliko naporov, da naša sosednja država ne uresniči namere, ki je posledica odločitve sabora.

Evropska komisija obžaluje odločitev Hrvaške, da v Jadranu razglasi zaščitno ekološko-ribolovno cono, saj bi bilo bolje, da se v Zagrebu ne bi odločili za enostransko ukrepanje, temveč bi se posvetovali s sosednjimi državami, tudi Slovenijo. To je dejala Emma Udwin, tiskovna predstavnica evropskega komisarja za zunanje odnose.

"Evropska komisija sicer pri širjenju jurisdikcije na morju nima pristojnosti, toda večkrat smo opozorili, da je treba takšna vprašanja reševati v dogovoru," je med drugim dejala Udwinova. Kot je tudi povedala, bo to vprašanje „ena od številnih tem, s katerimi se Evropska komisija ukvarja pri obravnavi hrvaške prošnje za vstop v Evropsko unijo". „Regionalno sodelovanje je nesporno pomembno," je dejala.

"Evropska komisija razume tudi, da je vprašanje širjenja Jurisdikcije v Jadranu politično občutljivo tudi za Slovenijo. To bosta morali Hrvaška in Slovenija v dialogu reševati sami, Evropska komisija pa jima je pri tem pripravljena ponuditi svoje storitve in omogočiti dialog,".

Po STA

Andrej Bajuk o EEZ

V soboto, 4. 10. 2003 je predsednik Nove Slovenije dr. Andrej Bajuk podal za RTV Slovenija sledečo izjavo:

„Ne glede na naslovnico, je odločitev Hrvaškega sabora nič drugega kot unilateralna proglasitev virtualne ekskluzivne gospodarske cone, kar je seveda popolnoma nesprejemljivo.

To se nam dogaja, ker v vseh teh letih slovenska vlada ni bila zmožna ali pa ni hotela, kar je še huje, zavzeti jasno stališče, kje je naša meja s Hrvaško. Obnaša se tako kot da bi meja ne bila ena črta, marveč en pas, ki se lahko širi ali oži na podlagi kratkoročnih političnih interesov vladajočih elit na eni ali drugi strani.

Skrajni čas je, da na podlagi Temeljne ustavne listine, in še vedno veljavnih sporazumov med Slovenijo in Hrvaško od leta 1991, ter drugih zgodovinskih dejstev to jasno, nedvoumno definira ter se dosledno za to zavzame in se enkrat za vselej odloči za obrambo nacionalnega interesa."

To pomeni, da slovensko morje obsega celoten Piranski zaliv in tisto morsko površino, ki jo je slovenska policija nadzorovala med drugim tudi na podlagi občinskih odlokov obalnih občin, po katerih je bilo določeno ribolovno območje za slovenske ribiče."

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA LJUBLJANA

GLEJ...

SLOVESNOST V TEHARJAH . 2

ŠE O UDBI 2

KARDELJ O TURJAKU 2

PRAZNOVANJE V SLOMŠKOVEM DOMU 3

VNUKI SE SPOMINJAJO STAREGA OČETA 3

Odpoved državljanstvu udbovske države

JANEZ JUHANT

Prijatelj, ki je prebral v zadnjem MAGu o ravnanju države z Janezom Markešem, mi je dejal, da normalen človek v tej državi ne ve, ali bi se zjokal, ali pa bi počel še kaj drugega. Vsiljuje pa se misel, da je revolucijo težko odpraviti brez revolucije. Čehi so zato imeli žametno revolucijo, s katero so odstranili akterje revolucionarnega komunističnga režima. Ob spremembi so odpustili delavce tajne policije, npr. v Olomoucu - tam smo pred dnevi pod pokroviteljstvom zunanjega ministra Cyrila Svobode imeli znanstveni posvet o češki politiki v 20 stol. in šta dva referenta govorila tudi o vplivu Slovencev, posebej Kreka za Čehe - ima to zgradbo zadaj Filozofska fakulteta. Pri nas se ni zgodilo nič in bivši „strukturni greh" še naprej tlači državljane. Ker nismo hoteli „revanšizma", bivši udbovci in njihovi gospodarji neovirano spletkarijo nad nami. Eklatanten oz. v nebo vpijoč primer tega je sodni pregon Janeza Markeša, ker je objavil dokumente o zlorabah UDBE. To potrjuje, da smo zamrznjeni v ledeno goro, da morejo bivši zatiralci še naprej izkoriščati državo oz. davkoplačevalce za nadaljevanje perfidnih (izdajalskih) metod in za ohranjanje nadvlade enoumne manjšine nad ostalimi.

Svojevrsten izum politične kulture je torej tožba v imenu udbe, ki si je nadela formo „kulture". To pa je žal tudi forma naše nadzorovane demokracije, kar bo treba preverjati tudi v mednarodni javnosti. Tako nas iz istih centrov kakor v preteklosti nadzorujejo nekateri isti ljudje, ki so se jim v tranziciji pridružili še novi. Ni čuda, da je nekdo dejal, da bi bilo najbolje, da polovica državljanov da nazaj svoje državljanstvo in naj potem udbovci vladajo samim sebi, nas pa naj že enkrat pustijo pri miru. Predlog ni slab, žal pa neuresničljiv iz več razlogov. Eden je gotovo ta, da bi težko našli državljane, ki so pripravljeni odreči pokorščino režimu. Razlog je preprost: Eni težko izstopijo iz ustaljenih okvirov, v katere nas je potegnil komunizem, drugi za sodelovanje prejemajo ustrezne nagrade. Komunistični gospodarji so prej z omejevanjem svobode, zdaj s kupčijami pridobili sodelavce, da lahko ohranjajo svoj monopol nad družbo. Pa bodo demokrati kar tako njim prepustili državo?

Kako zapletene so te povezave, potrjujejo odmevi na objavo Lajovčeve knjige in dosjejev udbe. Na posvetu Državnega sveta in Enajste akademije o civilni družbi v prostorih parlamenta je npr. Danijel Malenšek bentil čez Lajovčevo knjigo. Vse naj bi bilo po njegovem ponaredek. Tarnal je, kako naj bi se zdaj z objavo Udbaneta začelo po Ljubljani medsebojno sumičenje in dodatno zavajanje, le glavni akterji z Zdenko Kidrič niso na seznamu. Od sedanjih politikov pa je zmerjal le Janeza Janšo in omenjal neke „klerofašiste", nič pa teh, ki nam vladajo.

Tega gospoda sicer ne bi bilo vredno omenjati, vendar je tipičen primer zavajanja, ki se širi po dolini Šentflorjanski od objave seznamov UDBA-neta, čeprav se ravno zaradi objave zadeve zgoščujejo in družbena klima postaja vedno bolj naelektrena, saj se približuje čas Evrope in možnosti demokratičnih vzvodov. Upanje pa nam dajejo tudi pogumni, kakor gospod Mirko (Bogomir) Finžgar, ki si je upal spregovoriti resnico o sebi in nevidnih vezeh, v katere so ga zapletli.

Na omenjenem posvetu civilne družbe so uvodničarji poudarjali pomen transparentnosti. Sam sem izpostavil, da je zato glavni problem kontinuiran udbovski nadzor, ki obvladuje vitalne dele naše družbe. Posledično so gospodarske, socialne in politične odločitve nadzorovana, ne tržno-socialno urejene. Niti oblast niti mediji ne delujejo avtonomno. Kakor je dejal direktor Urada za preprečevanje korupčije Boštjan Penko, je v državi „pravna varnost nikakršna. Pišejo se zakoni nad zakoni, namesto da bi šli v akcijo policaji in aretirali npr. celo ministra." Zato razlike npr. pri kazenskem pregonu koprskega župana in pri obravnavi izginotja več milijard denarja iz SIB banke. Kakšne možnosti ima dejavnost čcvilne družbe? Žal kontrolirano stanje najbolj prizadene neuke, nemočne in včasih tudi naivne posameznike, medtem ko si veliki sistemi vedno zagotovijo svoje materialne pravice.

Že na razpravi o civilni družbi sem poudaril, da pa gre v državi ravno za malega človeka. Država (in seveda vsak njen najmanjši del) je uspešen in bogat, če je malim oz. prizadetim zagotovljen vsaj izhodiščni položaj kot pravi Rawls. Če pa malega človeka veliki enostavno „povozijo" kakor pravimo, potem deluje totalitarizem in ne demokracija. Demokratične države zato spodbujajo civilno družbo, saj vedo, da omogoča pravno kulturo in socialno blagostanje. Take eklatantne kršitve pa so znamenje totalitarizma in zatiranja posameznika. Razkritje udbovskega kontrolnega sistema je torej nujni pogoj, da družba začne normalno delovati in da bo lahko posameznik deležen ustrezne zaščite. Glede na trdovratnost zgrešenih struktur, ki pokvarijo ljudi, ta proces ne bo lahek, kar dokazujejo reakcije posameznikov in celo ustanov, poklicanih za pravno varnost posameznikov in skupin. Zato ne bo odveč, če temu vprašanju v prihodnje posveti pozornost tudi Komisija za pravičnost in mir pri SSK.

"Naj se postrelja, kar je treba postreljati"

DR. ALOJZ REBULA

Ko sem v teh septembrskih dneh bral članke ob 60-letnici bojev za Turjak, se mi je čez notranje nebo grozljivo zapisal - in me potem nekaj dni spremljal - Kardeljev ukaz: „Naj se postrelja, kar je treba postreljati!"

Namreč ujete vaške stražarje po zavzetju Pudoba...

Vprašal sem se: bi bil enak ukaz dal komandant, ki bi bil katoličan, ob nasprotnem bojnem izidu, ko bi namreč imel opraviti s partizanskimi ujetniki?

Odgovoril sem si: ne, ko bi poslušal svojo krščansko vest in se spomnil Gospodove besede: „Blagor usmiljenim, ker bodo usmiljenje dosegli." Kardelja njegova komunistična vest ni ovirala, če je šlo za pobijanje ujetnikov. Komandantu kristjanu pa bi bila morala biti njegova krščanska vest v oviro.

Vprašanje se mi je razširilo v neko drugo, ki je dejansko očitek, ki naj bi ga zgodovina izrekala krščanski strani na Slovenskem: zakaj katoličani ob vsej svoji organiziranosti niso ustvarili lastnega partizanstva? A kaj, če bi pustili specialistu te veščine, samemu Kardelju, da nam odgovori?

"Svoje NOB katoličani niste mogli ustvariti, če ste se hoteli iti svojo krščansko etiko. Ali bi se bili s takšno etiko mogli lagati, kakor sem s prikazovanjem Stalinovega režima lagal jaz? Ali bi bili s takšno etiko mogli tako sproščeno likvidirati po Ljubljani, kakor sem likvidiral jaz? Ali bi si takšno etiko ne bili po Dolenjskem dali vezati rok od obzira do civilnega prebivalstva, kakor si jih jaz absolutno nisem? Bi bili s tako etiko tako hladnokrvno pospravljali ujetnike, kakor sem jih jaz? S tisto svojo etiko bi bili zanič partizani ... Sicer pa vam ne bi bilo šlo za revolucijo. Šlo bi bilo vam samo za svobodo in slovenstvo, za lažno demokratsko svobodo, za na utopitev obsojeno slovenstvo ..."

Saj, tovariš Kardelj, to je v zvezi s tisto krščansko nemočjo, ki jo je tako zadeto označil tvoj učitelj Stalin: „Koliko divizij ima papež?" Katoliški partizani bi verjetno bili res slabši partizani od tvojih. A s tem, tovariš Kardelj, bi dokazali samo svojo krščansko pristnost, kakor danes tvoji dediči, novi kapitalisti, ne kažejo svoje komunistične pristnosti. To bi bil dokaz krščanske nemoči. A to bi bilo samo po vzgledu Njega, njihovega Učitelja, ki je bil na svetu čista nemoč, od jasli do križa.

Krščanska nemoč...

Nemoč evangelija, ki ga svet noče sprejeti. Nemoč papeža, ki zastonj kliče Evropi, naj ne laže glede svojih krščanskih korenin... Nemoč katoliških političnih strank, odrinjenih v manjšinstvo. Nemoč samih kristjanov, da bi z življenjem vredno potrjevali svojo vero...

A kristjan tudi ve: to je nemoč samega Križa, ki je obenem njegova skrivnostna moč. Morda ne samo v eshatološki perspektivi, ko bo zadnji Zmagovalec spravil vse svoje sovražnike v podnožje svojih nog. Morda do mere celo v zgodovinskem dogajanju, če je navdihnilo izrek STAT CRUX DUM VERTITUR ORBIS - ZEMLJA SE VRTI, A KRIŽ STOJI. Morda je kakšen dokaz tudi na Slovenskem. Na primer v tem, da se danes stranka, ki je v zmagoslavni objesti ukazovala streljati ujetnike, sramuje svojega imena...

Na Teharjah so se spomnili vseh pobitih

Na teharski spominski slovesnosti 5. oktobra ob poboju približno 4000 domobranskih ujetnikov, pa tudi civilistov, žensk in otrok ki so jih partizani pobili leta 1945, je osrednji govornik Tine Velikonja iz Nove slovenske zaveze dejal, da je boj, ki ga gledamo v politiki, gospodarstvu, kulturi in družbi, v bistvu boj za poštenje, vendar smo to kot narod v celoti pozabili, ker je totalitarizem, ki nas je oblikoval, predvsem boj proti normalnemu človeku. Ta pot do slovenske normalnosti pa bo še dolga in bo zahtevala sodelovanje vseh ljudi, ki jo znajo ceniti. Opozoril je tudi, „da živimo v zadrti partizanski državi, ki se sicer zaklinja, da je treba na preteklost pozabiti, pa jo potegne iz predala ponarejeno in lažnivo, kadar se ji zahoče".

Velikonja je tudi menil, da totalitarizem ni dovolil, da bi se človek razvijal v svobodi, iz tega kar je, v celoti, iz prsti in duha, človek, ki si v vsakem trenutku določa koordinate svojega obstoja, s svojo moralno in izkustveno pametjo, in voden od ustanov, ki so se v zgodovini naredile same, ter dokazale in izpričale svojo normalnost s tem, da so v njej ne samo nastale, ampak se v njej tudi obdržale.

"Pravimo, da za državo ni tako pomembno, kakšno vlado ima, kakšen parla-

Nad. na 6. str.

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

TINE DEBELJAK

Ker je stalni pisec te rubrike Tone Mizerit v Slovenjji, bomo skušali pregledati le nekaj važnejših dogodkov v državi.

VRAČANJE DOLGA

Sedaj stoji Argentina pred najtežjim vprašanjem, kako vrniti ves svoj ogromni dolg in pri tem preživeti to vračanje. Račun je preprost. Pri vsej ekonomski krizi mora zaslužiti država toliko, da lahko prične vračati dolg, ne da bi pti tem vzbudila revolucijo. Do sedaj ji je to približno uspelo. Nekaj let sploh ni vračala ne obresti ne glavnice, a dolgo to ne gre. Ko se je sporazumela s FMI, je temu obljubila , da mu bo vrnila vse, brez odbitka, a ti so zahtevali, da uredi vprašanje privatnih upnikov. Res je v Dubaiu Lavagna ponudil upnikom, da jim vrne 25% posojila, In da so lahko veseli, če dobijo sploh kaj.

Seveda je vzplamtelo. Noben privatnik ni vesel, če bo dobl nazaj le četrtino posojenega. A po drugi strani je tudi res, da če bo struna počila, ne bodo dobili nič.

Zato so upniki ponudili Argentini, da ´popustijo 40 % izgube, da pa mora Argentina enako postopati z vsemi, tako upokojneci kakor z bodeni itd. Argentina je vse to gladko in brez posebnih pomišljanj odbila.

Sedaj se bodo pričele dolgotrajni pogovori. A vse kaže, da so se privatniki v svetu naveličali in da bodo končno iskali pravice na sodiščih.

Res se je že prej nekaj uipnikov obrnilo na sodišča v ZDA, ker so imeli tak dogovor z Argentino. Sodniki so jim odobrili, a zamrznili izplačevanje. Sedaj pa bodo sodniki taka zamrznitve odpravili, tožniki pa bodo dobili pravico zarubiti katerikoli argentinski denar, na katerega bodo lahko položili svoje roke. A to se le grobo sliší. Cele vrste denarja in lastine je namreč nemogoče zaseči. Tako na primer ne morejo zarubiti avionov, plačila FMI ali takim mednarodnim ustanovam. Argentina tudi nima nobene lastnine po svetu. Na prvi pogled zgleda vse v oblakh. A advokati znajo in imajo potrpljenje. Odpravili se bodo na lov na vsake pošiljke denarja in ga bodo skušali zaseči. In to po vsem svetu, v Ameriki in Evropi. Če bo argentinska banka plačala kak znesek in če ugotovijo, v kateri banki je, čeprav samo en dan, ga lahko zasežejo. Torej, kdo bo koga.

Posebno Evropa si bo prizadevala, da kaj dobi.

Seveda pa je vprašanje političnega pritiska in možnega dogovora. . Morda bo le vse srečala pamet in bodo uvideli, da nekaj lahko dobijo nazaj, vsega pa ne.

POLICIJSKI ŠKANDAL

Zadnja leta smo navajeni, da odkrivajo policijsko korupcijo vsak dan. In to na najvišjih mestih med šefi in komisarji.

Pred nekajk meseci je odletel šef federalne policije, ker so ugotovili, da je imel skritih 300.000 dolarjev v ameriški banki, in tega ni najavil. Čeprav se je izgovarjal, da je nekaj podeoval, ni pomagalo.

Sedaj pa so pri njegovem nasledniku Giacomino odkrili, da je naročila za policijsko bolnico Churruca direktno naročal pri nekaterih podjetjih, ne da bi zahteval predračune. Pa še več, ta podjetja so bila lastnina njegovih sorodnikov!

Nabavljal naj bi na isti način nove plicijske avtomobile. Sef pravi, da ni nobenega zakona, da ne bi smel natočati izven konkurza, pa je zelo vprašjiva obramba.

Istočasno je letel fudi šef policije buenoasaireške province, tudi zaradi korupcije.

Ne razumemo, kako se ne morejo nekateri nič naučiti, ko vidijo, da je njihov prednik letel. Mislijo si: mene pa ne bodo. A sedaj je tako, da pometajo na policiji z veliko met.lo.

ŠKANDAL AMIA

Pred leti so pognali v zrak židovsko centralo in z njo veliko ljudi. Takoj se je govorilo o posegu iranskih skrajnežev, a vse je nekako zaspalo. Govorilo se je že, da je takratni predsednik dobil precej denarja, da je pogledal drugam.

Dobili so podatke o avtomobilu, ki so ga spremenili v bombo, in zaprli prodajalca. Ta je vpletel precej policije kot „sodelavca", pa niso mogli dokazati ničesar. Sedaj ko je sedanji presednik dovolil, je tajna policija pričala pred sodiščem, o prenekaterih škandalih. Kako so plačali glavnemu obtožencu, da je vpletel policijo (ali ne), in podobno. Sodnik je izdal tiralico za iranskim veleposlanikom, ki so ga res kmalu dobili v Angliji in zaprli. Iran zahteva izpust, Argentina sodbo.

Govori se sedaj, da bodo s posredovanjem Maroka uredilo zadevo, da bodo veleposlanika sodili v kaki nevtralni državi. Pred nami je še dolgo pranje umazanega perila in mogoče bo vse zaspalo, kot je običajno!?

SLOVENCI V ARGENTINI

Praznik v Slomškovem domu

42. obletnico blagoslovitve je Dom proslavil z akademijo v spomin stoletnice rojstva dr. Tineta Debeljaka

„Praded bom potomcem te zemlje plodne" je zapel z zanosom vidca pesnik in velik kulturni delavec dr. Tine Debeljak, častni član Slomškovega doma. Ob tolikih slovenskih očetih, ki počivajo v gostoljubni argentinski zemlji, danes iz večnosti zre na rodove, ki spoštljivo sprejemajo dediščino, ki so jim jo zapustili: krščanstvo in slovensko kulturo.

V nedeljo, 21. septembra je slovensko središče v mestu Ramos Mejiji slavilo 42. obletnico svoje blagoslovitve in dela v dobrobit rojakov, ki se zbirajo v tem okolišu. Pokojni dr. Debeljak je bil eden tistih, ki je svoje talente razdajal tudi Slomškovemu domu, bil njegov velik dobrotnik. Prav zato je bilo slavje ob 42. obletnici njemu posvečeno.

Pomladno nedeljsko jutro je pozdravljalo goste in člane v okrašenem Slomškovem domu. Slavje je odprla podpredsednica Doma prof. Neda Vesel Dolenc, nakar sta botra Doma Katica Potočnik in častni član Herman Zupan dvignila na drog državni zastavi ob spremljavi obeh himen, ki so jih krepko zapeli številni navzoči. Narodne noše so načelovale sprevodu v gornjo dvorano k službi božji, ki jo je ob somaševanju domačega dušnega pastirja Francija Cukjatija daroval delegat msgr. dr. Jurij Rode. V mašnem nagovoru je naglasil evangeljske vrednote, ki naj nas spremljajo tudi v bodoče: ljubezen, pravičnost in bratsko služenje. Mašni berili sta predstavila voditeljica Slomškove šole Helena Rode in predsednik Doma cont. Gregor Hribar, za petje pa so skrbeli mladina in organist Jože Omahna.

V gostinskih prostorih Doma je bilo nato skupno kosilo, delo številnih žena pod vodstvom Pavle Kovač Škraba in Francija Novaka pri žaru, postrežbi mladcev in mladenk ter koordinaciji Marjanke Lenarčič Dobovšek. Opoldanski premor je bil tudi lepa priložnost za ogled slikarske razstave umetnikov iz okoliša: Andreja Dolinar, Helena Klemenc, Tone Kržišnik, Jože Lenarčič, Andrea Quadri Brula, Veronika Sparhakl in Irena Žužek. Pomladno razpoloženje, ki je velo iz del, je prevzelo tudi številne obiskovalce razstave.

Pri popoldanskem programu je prof. Neda Vesel Dolenc najprej pozdravila častne goste: predsednika predstavniške organizacije Zedinjena Slovenija Lojzeta Rezlja in soprogo, svetovalko veleposlanistva Republike Slovenije Jano Strgar, častnega konzula RS v Buenos Airesu Hermana Župana in soprogo, delegata dušnega pastirstva msgr. dr. Jurija Rodeta, župnika Francija Cukjatija, predsednike Domov in zastopnike organizacij, vzgojitelje iz slovenskih sol, člane Debeljakove družine, goste in domačine, ki so prihiteli na slavje. Predsednik Slomškovega doma cont. Gregor Hribar je nato z izbranimi besedami pozdravil in nagovoril navzoče. Poudaril je spremembe, ki so jih Slovenija, Argentina pa tudi družba na splošno doživeli v zadnjih desetletjih in njihov vpliv na našo slovensko skupnost v Argentini ter nadaljeval: „...Sveta vera bodi vam luč, materin jezik pa ključ do zveličavne narodne omike - se glasi naročilo našega zavetnika blaženega škofa Antona Martina Slomška. Čeprav smo prepričani, da hočemo ohraniti vrednote, načela in nazore, zaradi katerih so morali naši predniki zapustiti Slovenijo in priti v Argentino, občutimo, da naša skupnost potrebuje, skoraj bi se lahko reklo, da terja od svojih najbistrejših in izkušenih vodilnih mož in žena redefinicijo programov, s katerimi bomo te vrednote res ohranili. "im preje bo ta naloga izvršena, tem bolj utemeljeno lahko pričakujemo, da bomo

še dolga leta ponosno, množično in slovensko uživali toplino naših Domov in veselo praznovali obletnice njih ustanovitev." Sledil je pozdrav predsednika ZS Lojzeta Rezlja. Izrazil je veselje skupnosti ob krajevnem prazniku z željo po zvestobi vrednotam kot sta krščanstvo in slovenstvo. Svetovalka veleposlanistva RS Jana Strgar je prinesla pozdrave in čestitke Republike Slovenije. Poudarila je pomembne stike in dejavnosti, ki se v zadnjem času še posebno izvajajo med domovino in Slovenci v Argentini.

Akademijo ob stoletnici rojstva dr. Tineta Debeljaka so prisrčno uvedle besede njegove vnukinje Andrejke Vombergar Štrfiček. Toplo je podala spomine na starega očeta, kakor so ga doživljali njegovi vnuki (vseh je 18). Priobčeni so na drugem mestu našega lista. Sledil je recital Pesnik v besedi in sliki. Besedila sta izbrala Tone Rode in dr. Štefan Godec, ki je imel na skrbi tudi režijo. Slikovni del je pripravil in projiciral Marko Vombergar. Izbor diapozitivov z umetniškim navdihom je učinkovito ilustriral poezijo in osvetlil razpoloženje v pesmih. Prijeten glas in ustrezno podajanje recitatorjev (Alenka Smole Bokalič, Mateja Hribar Šmalc, Marjan Andrej Loboda in Jože Oblak) je odločilno pripomogel, da je poezija dr. Debeljaka zaživela, dobila krila in odjeknila v občinstvu. Izbor besedil je obsegal: Iz Martina Fierra ter Debeljakove - Spev pred Argentino 1949, Payador v pampi, Olavarría, Prošnja pesem, Pridi, Poljub, Jutro, Večer, Lujanski romar in Brezjanski romar. Umetniška moč besedila je izstopala in v občinstvu obujala razpoloženja časa (ob prihodu v Argentino, iz se kadečih se pogorišč povojne Evrope v zeleno pampo dežele v obdobju „debelih krav" - „Nisem več izgnancev rapsod - delavec sem Argentine!") in doživetij z ljudmi in kraji (Payador v pampi, Olavarria, Lujanski romar). Odlično ozvočenje (Matjaž Ribnikar in Dani Cestnik) je omogočilo polno dojemanje besedil in ohranjalo pozornost v dvorani. Ureditev prostora je oskrbel inž. Miha Podržaj s sodelavci.

Posrečena je bila vključitev plesnega vložka argentinske in slovenske folklore, prav v duhu predstavljene poezije, ki nakazuje zdravo vključitev in obogatitev slovenske in argentinske kulture. Pri slovenskem plesu so nastopili otroci Slomškove šole (8 parov), pripravila Anka Smole Kokalj, pri argentinskem pa fantje in dekleta iz mladinskih organizacij (5 parov), pripravila Pavlinka Vombergar.

Predsednik Slomškovega doma je nato izročil spominsko plaketo Debeljakovi družini ob stoletnici očetovega rojstva. Sprejeli so jo hčerka Marjeta, sin Tine in zet arh. Jure Vombergar ob odobravanju občinstva.

V gostinskih prostorih in na vrtu Doma se je v večernih urah odvijal družabni del slavja, saj je bil ta dan tudi prvi dan pomladi. Kavalirji so lahko kupili svojim damam rožne šopke, jih pogostili za pogrnjenimi mizami ali pa povabili na ples, kjer je poskočne ubiral Slovenski instrumentalni ansambel.

J.T.

Z UPANJEM GREMO NAPREJ

V nedeljo 24. avgusta smo praznovali v Carapachayu 42. mladinski dan. Z lepim, a mrzlim vremenom smo pričeli tekmovanje v odbojki, katerega so se udeležila skoraj vsa moštva.

Ob 10.15 uri smo dvignili argentinsko in slovensko zastavo ob zvoku državnih himen in se nato podali v dvorano, kjer smo ob spremljanju kitar in flavte obhajali mladinsko sveto mašo, ki jo je daroval Franci Cukjati.

Po božji daritvi smo nadaljevali z odbojko. Ob 13.00 uri je bilo skupno kosilo in malo čez peto uro so začeli finali. Dekleta in fantje iz Našega doma San Justo so igrali proti moštvom iz Carapachaya, zmagali obe igri in si tako pridobili prva mesta. Najbolj napeti igri sta bili finala deklet, kjer je karapačajka ekipa vodila velik del igre, a so potem sanhuška dekleta obrnile rezultat, in kvalifikacijska tekma med fanti iz San Justa in Pristave, kjer sta se ekipi borili prav do zadnje točke tretjega seta. Ostala mladina je pa vpila in navijala za svoje igralce, pa tudi če niso iz istega doma.

Po tekmovanju se je pričel kulturni program. Mladi iz Carapachaya smo pripravili kratek prizor. Uprizorili smo „Simulatorje", ki naj bi pomagali, a brez uspeha, mladinskemu odboru pripraviti kulturni program, nekaj zelo težkega zadnje čase. Alenka Žnidar, predsednica mladinske organizacije iz Carapachaya, pa je podala vsem navzočim pozdrav in kratek govor, v katerem je poudarila to, da moramo delati z upanjem in zavestjo, da bo bodoča mladina našla v slovenskemu domu kraj za skupno druženje v zdravem, slovenskem vzdušju, in da moramo vsi pomagati, da bo to uspelo.

Po govoru smo oddali pokale zmagovalcem, žrebali torto in vsi skupaj zapeli mladinsko himno. Nato pa se je vsak združil s svojimi znanci in prijatelji in se dobro imel ob glasbi in lepem vzdušju.

Mladi iz Carpachaya bi se radi zahvalili vsem, ki ste pomagali pri pripravi tega praznovanja; in vsej mladini in ostalim udeležencem, ker brez vas ne bi mogli imeti takega dne. Čeprav nas je malo, z upanjem gremo naprej in zato upamo, da se bomo prihodnje leto spet srečali v našem domu. Hvala lepa!

SDO-SFZ Carapachay

Spomini na starega očeta

Ob stoletnici rojstva našega dragega starega očeta, smo se vnuki zbrali in obujali spomine nanj. Veliko spominov in doživetij se je nabralo na papirju. Prosili so nas, da bi nekaj teh delili z vami. Slomškov dom ga je namreč imenoval za svojega častnega člana in današnja prireditev je posvečena spominu nanj. Radi bi, da bi spoznali njegovo bolj osebno, človeško stran.

Bil je zelo preprost človek, skromen in zlatega srca. Tako se ga spominjamo mi in mnogi drugi, ki so ga dobro poznali.

Doma smo ga klicali atek. Bil je vedno dobre volje, kljub vsemu, kar je v svojem življenju pretrpell. Moral se je ločiti od svoje družine za skoraj deset let. Bil je prisiljen, da je v Sloveniji pustil ženo s tremi otroki, starimi 9, 4 in 1 leto, ki so bili poleg tega še izgnani iz lastne hiše. Tedaj so bežeči Slovenci še računali na zavezniško pomoč in so bili prepričani, da bodo v dveh tednih zopet doma. Vendar atek je ostal begunec do smrti. Z družino se je lahko znova sešel šele po desetih letih, ko so žena in otroci po posredovanju mednarodnih organizacij dobili dovoljenje za ponovno združitev in so zato lahko odšli iz Slovenije. Tako je bil nasilno prikrajšan za najlepša leta, ko lahko oče spremlja rast svojih otrok.

Zaposlil se je najprej v farmacevtski tovarni, kjer je pomival stekleničke, nato pa je dobil delo kot vratar v oddaljeni Olavarrii, v tovarni cementa Loma Negra. Tam je najprej delal kot vratar, nato pa kot uradnik v pisarni. Ko je končno prišla njegova družina iz Slovenije, so ga premestili v osrednje pisarne podjetja v Buenos Airesu.

Atek nam je o tem kraju večkrat pripovedoval. Povedal nam je na primer, da je imel to srečo, da je ob svojem delu in po njem lahko veliko bral in pisal. V tem obdobju je nastalo največ njegovih pesniških zbirk in njegov prevod Martina Fierra. Navezal je prijateljske stike s tamkajšnjimi rojaki, ki so tudi delali v tovarni. Ti so ga zelo cenili in imeli radi. Pripovedovali so nam med drugim, da je vsako nedeljo šel k maši, velikokrat peš, v 17 kilometrov oddaljeno mesto. Vse kar je prihranil na delu je pošiljal svoji družini , ki je bila v Sloveniji brez dohodkov in je računala na njegovo pomoč. Vso svojo energijo in bolest je preusmeril v pisanje.

Rad nam je pripovedoval o svojem rojstnem kraju, Škofji Loki. Bil je ponosen na to, da je bil Škofjeločan. Z veseljem se je družil z rojaki, ki so bili iz tistih krajev in skupaj so obujali spomine na mladostna leta, na sprehode na Lubnik in Kamnitnik ali na kopanje v Sori. Doma na vrtu imamo vzidan škofjeloški grb, pred katerim se je rad in s ponosom slikal ob vsaki priložnosti. Spomnim se, da ko sva z bratom prišla z obiska Slovenije, kar je bil prvi osebni družinski stik po 40-letih, je bilo njegovo prvo vprašanje s solzami v očeh: "Ali sta bila v moji Loki?". Še v tistem času najinega obiska Slovenije je bil na prvih straneh Udbinih priročnikov zaznamovan kot eden izmed "najekstremnejših emigrantov, ki piše proti državi", kakor je bilo letos objavljeno v knjigi častnega konzula Lajovica. Ko bi on obiskal Slovenijo, bi ga zaradi svojega pričevanja zaprli še do nedavnega, verjetno še do leta 86!. Bil je razočaran nad tem, da ga dolga leta niso priznali kot soustanovitelja škofjeloškega muzeja. V tem muzeju je bil pod njegovim umetniškim portretom napis "Slika neznanega moža". Šele malo pred smrtjo so ga priznali in mu leta 1995 postavili spominsko ploščo na rojstno hišo, ki je danes last nečaka.

Atek se je rodil pod Škofjeloškim gradom, tik pred nunskim samostanom, zato so ga poznali kot Podnunski Tine ali pa Jamnikov Tine, ker se je pri njih na domu reklo pri Jamnikovih. Leta 1932 je napisal pesem ob otvoritvi šole v Loki, kjer se je podpisal kot Jamnikov Tine. Ko so lani praznovali 70-letnico ustanovitve, so na prvo stran brošure natisnili to pesem.

Letos imajo v Škofji Loki namen, da mu bodo postavili in odkrili do-

Nad. na 6. str.

Pismo bralcev

Spoštovani g. urednik!

V zadnji številki Vašega lista ste poročali, da je razstavo o slovenskih priseljencih v Argentino dozdaj obiskalo nekaj nad 3.000 oseb. Zdi se mi, da gre za strahotno porazen neuspeh. Kje je vzrok za to?

Mislim, da je glavni vzrok v tem, da v argentinskem časopisju nisem zasledil vabila na obisk, še manj pa kakega poročila o njej. Seveda tudi Vaš tednik ni delal kdo ve kaj dosti propagande! Predvsem pa je manjkalo morda najvažnejšega: podatkov, kako priti do sedanjega Muzeja izseljenstva, ker se je vsa okolica precej spremenila; nikjer ni bil kakega črteža, kako se znajti od glavnih vrat naprej; nihče ni povedal, da je obisk razstave zastonj ali da je dovolj prostora za brezplačno parkiranje ipd.

Vaše poročilo o razstavi se mi je zdelo dokaj primerno, čeprav delno nejasno. Nedvomno je bilo treba povedati, da je bila razstava pomemben dosežek veleposlanika RS, kateremu je uspelo pritegniti k skupnemu delu vse tri vseljenske pritoke. Prepričan sem tudi, da vsak dobronamerni bralec more pravilno razumeti Vaš kratek popis tega, kar se Vam zdi, da je na razstavi manjkalo.

Vendar je treba upoštevati dejstvo, da je Zedinjena Slovenija od vsega začetka sklenila sodelovati, s čimer je že vnaprej pristala na neke vrste „zapostavljanje" v prid skupnega sodelovanja vseh Slovencev pod okriljem veleposlaništva. S tem je bilo tudi že vnaprej jasno, da razstava ne bo zadovoljila predvsem marsikaterega člana iz 3. priseljenskega toka. To pa zlasti zaradi tega, ker je naše osrednje in krovno društvo s svojim pristankom na sodelovanje - hote ali nehote - sprejelo tudi dejstvo, da bo razstavo pripravil „profesionalec", medtem ko bodo sodelavci v odboru samo njegovi sodelavci oz. „operativci".

Nikakor se ne maram znebiti odgovornosti za razstavo, in to takšno, kakršna je končno bila. Saj so me v predstavni zgibanki imenovali kot člana pripravljalnega odbora za tretji priseljenski pritok (žal z imenom v španščini in „znižanega" - ne: ponižanega - na licenciata). In to kljub temu, da sem samo enkrat prisostvoval sestanku namesto odsotnega arh. Vombergarja, dvakrat pa šel z njim na prošnjo predsednika ZS, g. Rezlja, in g. Mizerita. Kaj več nisem zmogel, ker sem sam o sebi prepričan, da sem v svoji stroki profesionalec, da sem bil zmerom razumsko in fizično dejaven (operativen), nikdar pa samo izvajalec od tim. profesionalca danih ukazov (operativec).

Če bi se se kdaj našla možnost za novo razstavo, upam, da bo prej prišlo do primernega sporazuma, in da bodo v pripravah imeli glavno besedo vseljenci sami, predvsem nepristranski poznavalci vseljenstva, morda celo iz same Argentine.

Vljudno pozdravljam,

Dr. Jože Rant

BRUTO DOMAČI PROIZVOD 2002

Po prvi letni oceni je bruto domači proizvod (BDP - Producto bruto interno) leta 2002 v tekočih cenah bil nominalno za 11,3 odstotka večji kot leto poprej.

Iz domovine blaženega Slomška

Ves čas šolanja smo poznali dva očeta. V argentinski šoli so nam govorili o Sarmientu. „Padre del aula" smo peli v himni, ki je njemu posvečena. Kot protitutež temu liku smo v nižjih razredih verskih šol še slišali, da je Veliki Učitelj le nek drug, Jezus Kristus.

V slovenskih šolah pa smo imeli Slomška za vzor. On nam je bil vedno prikazan kot osebnost, ki ni izstopala le na področju šolstva. Bil je zgled dela za zemeljsko in za večno domovino.

Vesela sem, da sem ravno v sobotnih šolah, poleg nenadomestljivega doprinosa doma, dobila smernice za versko in narodno rast. Učiteljice, kateheti in profesorji so nam z ljubeznijo, po Slomškovem zgledu, govorili o vrednotah v slovenskem jeziku. Zdaj pa imam to milost, da morem v uradni slovenski šoli razdajati to, kar sem prejela v slovenski skupnosti v Argentini.

Naše učiteljice Mija, Angelca, Anica, Marjana, Zdenka in še druge so se usposobile v Sloveniji za delo na vzgojnem področju, pa so svoje poslanstvo morale uresničevati v zdomstvu. Tako vestno, ljubeče in nesebično so to delo opravljale, da marsikdo težko verjame, da smo njihovi učenci rojeni v Argentini.

S ponosom otrokom v šoli povem, da je moja slovenščina sad prizadevanja in globoke ljubezni staršev in požrtvovalnih učiteljev naše skupnosti. Saj nas niso učili zato, da bi svoje znanje preverjali na slovenskih šolah. Sploh niso vedeli, če se bo to kdaj zgodilo. Delali so, preprosto, zato, ker so jim notranji vzgibi narekovali, da je tako prav.

Naj se jim ob Slomškovem prazniku (ki pa v tukajšnjih šolah sploh ne obstaja) iskreno zahvalim. Srčna zahvala pa tudi vsem učiteljem, ki so prevzeli delo njih, ki so bili v Sloveniji rojeni. Bog naj še naprej blagoslavlja to izjemno lepo, odgovorno in naporno delo.

Pa še kratek komentar. Ko sem zbirala potrebne dokumente, da bi se prijavila na pripravljalni seminar za sodne tolmače na Ministrstvu za pravosodje, sem rabila tudi dokazilo o znanju slovenščine. Predstavila sem potrdilo o končanem srednješolskem tečaju. Tej diplomi so dali isto veljavnost kot opravljenem študiju v Sloveniji. Vzpodbudno, ne?

Veliko bogatih trenutkov vsem šolarjem in učiteljem želi bivša učenka slovenske sobotne šole v Argentini

Miriam Jereb Batagelj

Mag: Politični barometer, oktober

Rezultati političnega barometra, ki jih objavlja Mag, kažejo, da vladno politiko podpira tretjina vprašanih (33,6 odstotka), več kot polovica (50,3 odstotkov ji nasprotuje, 16,1 odstotka vprašanjih pa se o njej ni želelo izreči.

Po mnenju slabe polovice vprašanih (47,7 odstotka) bi bilo dobro, da bi se oblast prihodnje leto zamenjala in da bi šla LDS v opozicijo.

S tem se ne strinja 33,6 odstotka vprašanih, 18,6 odstotka pa jih je glede tega vprašanja neopredeljenih.

Alarmni znaki za vlado

Aktualni politični dogodki niso ostali brez vpliva na volilno opredeljenost; če bi bile parlamentarne volitve v teh dneh, bi večina parlamentarnih strank dosegla drugačen rezultat kot ob merjenju volje volivcev konec avgusta. Boljši rezultat bi dosegle tri parlamentarne stranke.

Najuspešnejša bi bila združena lista z 2,1 odstotka večjim deležem glasov, sledita Nova Slovenija, odstotek več, in liberalna demokracija, 0,6 odstotka več. Najhujši padec bi doživela stranka mladih, ki je v primerjavi s preteklim mesecem izgubila 3,4 odstotka glasov, sledi ji ljudska stranka z 2,8 odstotnim padcem, demokratična stranka upokojencev je izgubila 0,6, demokratska stranka 0,4 in nacionalna stranka 0,1 odstotka glasov.

Obe veji oblasti sta dosegli najmanj pozitivnih ocen v celoletnem merjenju njune uspešnosti, parlamentarci so skoraj dosegli tudi rekord v deležu negativnih ocen, saj so jih več zbrali samo še junija letos.

Delo vlade kot dobro ocenjuje 18,5 odstotka vprašanih, kot srednje 28,8 odstotka vprašanih, kot slabo pa 44,6 odstotka.

Vlada je s tem rezultatom dosegla najnižji rating letos, lani septembra je imela 19 odstotka pozitivnih ocen.

Poslancem je od julija uspešnost padla za 6,9 odstotka, za dva odstotka manj je tudi povprečnih ocen, delež slabih ocen pa se je dvignil za sedem odstotkov. Tudi parlamentarci so tako v celoletnem obdobju zbrali najmanj pozitivnih ocen (septembra lani so jih imeli 16,7 odstotka).

Spomini na...

Nad. s 3. str.

prsni kip spomenik v aleji znamenitih Ločanov. Istočasno bo izšla knjiga črtic, pesmi in pisem iz njegovih prvih let v Argentini, ko je delal v tovarni za cement Loma Negra v Olavarriji. To knjigo je zasnoval njegov vnuk, ki ga je to obdobje posebej zanimalo.

Spominjamo se, da je pozno v noč pisal na svoj star pisalni stroj, kateremu je manjkala kakšna črka. V nočni tišini, ko smo že vsi mirno spali, nas je kdaj prebudilo hitro in glasno tipkanje. Rad je pisal priložnostne verze za družinska srečanja, ki smo se jih otroci naučili na pamet.

Vprašali smo ga, zakaj je pisal s psevdonimom Jeremija Kalin, Dejal je, da zaradi njegovega pisanja ne bi kaj hudega storili družini, ki je ostala v Sloveniji. Povedal je, da je izbral ime Jeremija, ime judovskega preroka iz stare zaveze, ki je opisoval bolečino svojega ljudstva v času izgnanstva, kalin je pa ptič, ki v nasprotju s slavčkom ne zna peti, kajti atek ni v tistem času pisal lirike, ampak žalostno Črno mašo za pobite Slovence.

Z nami vnuki se je ve- [illegible] nam je posvetil. Menimo, da je z nami doživljal vse to, kar ni mogel z lastnimi otroki.

Pet let pred smrtjo sta z ženo, Vero, praznovala zlato poroko v krogu otrok in nas 18. vnukov. Četudi sta bila zaradi življenske usode večkrat ločena, sta si bila vedno drug drugemu v oporo.

VOJNI SPOMINI

EMIL COF* _____ *(10)

Objavil je tudi spremembo imena Slovenskega domobranstva v „legalno" Slovensko narodno vojsko (SNV), v katero so vključili tudi „ilegalne" slovenske protikomunistične enote (četnike in druge), kot sestavni del kraljeve jugoslovanske vojske. Vojaški del taborišča smo z maloštevilnimi individualnimi šotorskimi krili in raznimi zasilnimi sredstvi (drevesno lubje, veje in drugo) uredili, tako da smo mogli vzdrževati nek red. Izročitev orožja na levem bregu Drave nas je precej demoralizirala, vendar smo se malo pomirili z neoficielnimi izjavami raznih angleških oficirjev in drugih obiskovalcev, da nas bodo v kratkem prepeljali v Italijo v Palmanovo. Formirali smo štiri polke: 1. in 2. še v Sloveniji, po naredbi štaba Slovenske narodne vojske; 3. polk pod poveljstvom majorja Maksa Kunstlja, in 4. polk pod poveljstvom majorja Antona Mehleta. Domobranski štab se je pod poveljstvom generala Franca Krenerja preimenoval v štab Ljubljanske divizije Slovenske narodne vojske pod poveljstvom generala Ivana Prezlja - Andreja, ki je že bil v Italiji. Naši sosedje pa so bili Srbi, pod poveljstvom podpolkovnika Tatalovića, s katerim sva se dobro razumela, tako da mi je 24. maja ponosno dejal „Mi smo uspeli, da se združimo z našimi; glejte, da pridete kmalu za nami". Na žalost smo šele pozneje zvedeli od Vlada Ljotića in treh drugih Srbov, ki so v Sloveniji ušli partizanom in povedali generalu Krenerju, da so jih Angleži močno zastražene kot prve 24. in 25. maja izročili jugoslovanskim partizanom. A ne prvemu, ne drugim trem ni verjel. Vendar je 26. maja odšel na angleško poveljstvo v Celovcu po informacije. Tam pa je dobil povelje, da morajo biti do 31. maja vsi slovenski domobranci prepeljani na določeno mesto. Po vrnitvi v taborišče je ukazal, da 27. maja odidejo podpolkovnik Šturm z dopolnilnim bataljonom, žendarmerijski bataljon, major Škof s tehnično četo in del štaba z generalom Krenerjem, poročnikom Kovačem in podporočnikom Meršolom. Naslednje dni pa po vrsti 1., 2., 3. in 4. polk. Ta dan je k meni prišel major Mehle, poveljnik 4. polka in me prosil, da ga pustim naprej, ker ima v svojem polku zelo veliko civilnih beguncev (Gorencev) in se boji, da če ostane zadnji v Vetrinju, ne bo mogel držati reda. Poslal sem ga, naj gre s to prošnjo k generalu Krenerju, ki je po tem obrnil vrstni red za odhod polkov: 4., 3., 2. in 1. Zaradi tega jaz nisem bil vrnjen in sem ostal pri življenju.

28. 05. 1945: Zaradi različnih nasprotujočih si informacij so zjutraj general Krener, polkovnik Mirko Bitenc, dr. Basaj in dr. Bajlec (predsednik in član NOS) odšli v Celovec na poveljstvo, kateremu je načeloval general major sir Murray, poveljnik 6. britanske oklepne divizije, s prošnjo za točno informacijo, kam odvažajo domobrance. Sir Murray jih ni sprejel, temveč Krenerju po svojem adjutantu poslal v slabi nemščini nepodpisan listek s sporočilom: „1. Dano mi povelje, ki pravi, da bo vaša enota po železnici odpotovala ob določenih časih na določene kraje. 2. Nisem bil poučen o cilju teh vlakov in o tem ne vem nič določenega. To se me v ostalem tudi ne tiče. 3. Po povelju je treba ta prevoz, kolikor je to človeško mogoče, opraviti brez uporabe sile. Nameravam to povelje izpolniti in bom zelo obžaloval, če bi pri tem moral uporabiti silo. 4. Kot vojak izpolnjujem povelje, katero sem prejel z višjega mesta. Vi kot vojak mi morate pri tem biti v pomoč."

Medtem je v Vetrinju - pod grožnjo sile - stopil na angleške kamijone četrti polk pod poveljstvom majorja Mehleta.

29. 05. 1945: Ker poslane izvidnice niso ugotovile nič sumljivega, je po načrtu ta dan odpotoval 3. polk pod poveljstvom majorja Maksa Kunstlja in artilerijski divizijon, kateremu je poveljeval major Jelko Hočevar.

30. 05. 1945 je odšel 2. polk, pod poveljstvom podpolkovnika Vuka Rupnika. Ta je v neki hiši v Pliberku zvedel, da z jugoslovanske strani pripelje vlak s praznimi tovornimi vagoni, v katere natrpajo vojake in jih odpeljejo v Jugoslavijo. Zato je naročil nekaterim, pri njem zbranim častnikom, naj se vojaki razbežijo, kar pa so odklonili, češ da je vojne konec in se ne more ponoviti, kar se je zgodilo leta 1943 v Kočevju. Poveljujoči angleški major Winn je Rupniku, ki mu je povedal o nevarnosti, ki čaka domobrance v Jugoslaviji, odgovoril, da mora transport odpraviti in da ga ne zanimajo cilji; Tita pa je označil za dobrega človeka in da se nimajo domobranci ničesar bati. Vendar je zadržal Rupnika od vstopa na vlak.

Popoldne se je vrnil v Celovec dr. Janez Janež, ki je odpotoval s 3. polkom in ko je videl, da angleški vojaki izročajo domobrance partizanom, je pobegnil v koruzno polje. V Celovcu je obvestil polkovnika Bitenca, s katerim sta potem obvestila zbrane člane NOS - Basaja, Bajleca, Jelenca, Kranjca in Vebleta - o izročanju domobrancev, kar sta tudi potrdila podpolkovnik Drčar in major Tomic, ki sta sledila transportu drugega polka. Basaj je obvestil generala Krenerja. Vsi so sklenili, da je potrebno preostalim domobrancem zvečer sporočiti resnico in jim priporočiti, ali naj se preoblečejo v civil in skrijejo v civilnem taborišču, ali pa pobegnejo.

Jaz sem okrog 17. ure dobil od Krenerja - ne spomnim se po kakšni poti, verjetno ustno po kurirju - povelje, naj zvečer sporočim podrejenim resnico in dam navodilo, naj se posamično rešijo. Ob 19. sem zbral vse poveljnike bataljonov in čet, jim objasnil položaj in ukazal, da morajo v teku noči izginiti iz taborišča vsi častniki, podčastniki in bivši vaški stražarji in vsi oni, ki mislijo, da bi jih partizani pobili.

Nadaljevanje prihodnjič

NOVICE IZ SLOVENIJE

INFLACIJA V SEPTEMBRU

Inflacija v septembru je znašala 0,3 odstotka. Za toliko so se namreč zvišale cene življenjskih potrebščin v primerjavi z avgustom. Cene življenjskih potrebščin septembra so se glede na lanski december zvišale za 3,9 odstotka, v primerjavi z enakim mesecem lani pa za pet odstotkov.

FURLANSKI FILOLOGI V LJUBLJANI

V Ljubljani je potekal 80. kongres Furlanskega filološkega združenja. Kongres, ki se je začel s sprejemom v ljubljanski Mestni hiši, je letos drugič potekal izven Italije. Furlansko filološko združenje, ki ima prek 4000 članov in je do sedaj poskrbelo za več kot 4200 znanstvenih in polznanstvenih izdaj, je ob priložnosti ljubljanskega kongresa izdalo dve knjigi, in sicer Dobrodošli v Furlaniji v slovenskem in Slovenija - sosed, ki ga je potrebno odkriti (Slovenia: un vicino da scoprire) v italijanskem jeziku. V okviru kongresnih dejavnosti so se v Cankarjevem domu med drugim zvrstila predavanja o vprašanju čezmejne televizije, o italijanskem slikarju Giuliu Quaglii in njegovi poslikavi ljubljanske stolnice ter o Sloveniji v srcu Evrope.

PRVIČ PRESADILI PLJUČA

Medicinski ekipi ljubljanskega Kliničnega centra (KC) je uspela prva presaditev pljuč v Sloveniji. Operacija 46-letne bolnice je trajala pet ur, je povedal vodja 12-članske transplantacijske ekipe Mihael Sok, dajalčeva pljuča, ki so bila zdrava in primerne velikosti, pa so bila prepeljana z Madžarske.

SLIKANICA PO KOREJSKO

Slikanica Zakaj? slovenske avtorice Lilijane Praprotnik Zupančič, znane pod imenom Lila Prap, ki je lani izšla pri založbi Mladinska knjiga, je pravkar izšla tudi pri založbi Korea Dewey. To je že druga avtoričina slikanica, ki je izšla v Južni Koreji, saj so avgusta letos izdali njeno slikanico Živalske uspavanke. Poleg tega je založba Mladinska knjiga slikanico Zakaj? letos izdala tudi v angleščini.

SLOVENIJA JE PRIVLAČNA

Slovenija je ena redkih majhnih držav, ki je v zadnjih letih na področju znanosti zelo napredovala, ima dobro infrastrukturo in zelo uspešne kadre, zaradi česar je za ameriško znanstveno sfero zelo privlačna, predvsem na področju interdisciplinarnega sodelovanja. Tako je ocenil direktor Evropskega urada Ameriške znanstvene fundacije (NSF) David Schindel, ki v okviru večdnevnega obiska v Sloveniji slovenski znanstveni javnosti predstavlja možnosti mednarodnega sodelovanja na različnih naravoslovnih raziskovalnih projektih.

PO SVETU

PODPISIS ZA PRAVICE KUBANCEV

Kubanski demokratični aktivist Oswaldo Paya je zbral več kot 14.000 podpisov, s katerimi želi doseči sklic referenduma o človekovih pravicah, s čimer je vlado Fidela Castra postavil pred nov izziv. Paya je vladi že drugič v dveh letih predložil kopico podpisov, ki so pod imenom Projekt Varela izraz nenasilnega prizadevanja za reforme v kubanskem enopartijskem sistemu. Paya je lani predložil 11.020 podpisov, ki pa so jih zavrnili z obrazložitvijo, da so zahteve v peticiji protiustavne. Tokratni seznam podpisov je nov, je povedal Paya in dodal, da je tako skupaj z lanskimi zbral 25.404 podpisov, na deset tisoče podpisov pa naj bi mu zasegli varnostni uslužbenci.

JUŽNOAFRIŠKI NOBELOVEC

Švedska akademija iz Stockholma je sporočila, da je letošnji Nobelov nagrajenec za literaturo južnoafriški pisatelj J. M. Coetzee. Med Coetzeejevimi knjigami sta „Dusklands" in „Disgrace", za katero je pisatelj leta 1999 drugič prejel nagrado Booker. Coeztzee je objavil dobrega pol ducata romanov, nekaj knjig esejev in kratkih zgodb.

SLOVENCI IN ŠPORT

ZADETKI V POLNO

Slovenska reprezentanca je prvi dan študentskega svetovnega prvenstva v streljanju v češkem Plznu dosegla imeniten uspeh. Maja Dular (Pomurka) je v ženski konkurenci z zračno pušku osvojila drugo mesto za domačinko Katarino Kurkovo. V streljanju na leteče tarče je v disciplini trap Jasmina Maček (SD Štefan Kovač) osvojila tretje mesto, v močni mednarodni konkurenci pa je bila uspešna tudi Nataša Marinček, ki je z zračno pištolo končala na 14. mestu. - Na mednarodnem strelskem tekmovanju z zračnim orožjem v bližini Salzburga je nastopila tudi slovenska ekipa. Znova se je v konkurenci članov izkazal najboljši slovenski strelec zadnjih let Rajmond Debevec, ki je z zračno puško s 697,8 kroga prvi dan zasedel drugo mesto za Nemcem Bernhardom. Debevec je tudi drugi dan svojo uvrstitev ponovil, tokrat pa je bil boljši Nemec Krebs.

SLOVENIJA MOJA DEŽELA

Vaške straže

Po prvih vaških stražah v Št. Joštu in Loškem potoku so se hitro širile nove popstojanke. Italijani so najprej temu nasprotovali, končno pa so jih dovolili in jim celo dali nekaj orožja. Niso pa pustili, da bi se te varnostne straže povezale med seboj. Bile so vezane na domačo vas, kamor so se morali vrniti. Tudi ni bilo dovoljeno skupno poveljstvo. Večinoma so se ustanavljale z zvezi s Slovensko legijo, ki jim je pošiljala pomoč. Njihovi člani so bili večinoma domači fantje in možje, ki so čez dan delali, proti večeru pa so se zbrali in pazili na morebitni partizanski napad.

Poveljeval pa so jim najbolj sposobni vaščani, morebiti kaki dijaki ali pa poslani poveljniki iz Slovenske legije. Komunisti so jih imenovali „belogardisti" po zgledu ruske revolucije

Domači iniciatorji so bili večinoma župniki ali kaplani, ki so bili edini inteligenti na vasi. Ti so bili posredniki med vaščani in Italijani. Sicer pa nikoli niso vodilil čet.

Vaške straže so se potem razširile po vsej Notranjski in Dolenjski

Poveljniki čet so tajno prisegli kralju Petru II.

Italijani pa so iz previdnosti dovolili vaškim stražam le toliko delovanja, da niso mogli Italijanom škoditi, čeprav jih je bilo v začetku več kot partizanov. Negativna stran vaških straž pa je bila njihova negibnost, navezanopst na lastno vas in pomanjkanje skupnega poveljstva.

Naj naštejemo nekaj postojank:

Št. Jošt, Rovte, Hotedršica, Semič, Metlika, Bizovik, Devica Marija v Polju, Velike Lašče, Dobrepolje, Stična, Primskovo, Žužemberk, Borovnica, Trebnje, Begunje ori Cerknici, Grahovo, Velike Bloke, Loški potok, Stari Trg, Pudob, in pozneje Planina, Rakitna, Preserje, Vnanje Gorice, Struge, Sodražica, Ribnica, Ambrus, Dobrnič, Št. Rupert, Mokronog, Otočec, Črnomelj, Dragatuš, Orlje, Sv. Urh, Dobrova, Polhov Gradec, Horjul, Vrhnika, Sv, Trije Kralji. Konec leta 1942 je bilo že okoli 5000 vaških stražarjev.

Osvobodilna Fronta je takoj nastopila proti njim. S smrtjo je zagrozila vsem, ki bi mobilizirali v njih čete, vsi oboroženi pripadniki so bili postavljeni izven zakona in je vsak partizan dobil dovoljenje, da na licu mesta ustreli belogardista, ki bi nosil orožje.

Na ta način se je razvnela nekaka državljanska vojna. Tito je pozneje dejal: „Podobno je bilo v Sloveniji. To je bila torej državljanska vojna. No, o tem nismo hoteli v času vojske govoriti, ker nam to ne bi koristilo."

PISALI SMO PRED 50 LETI

SLOVENSKI SMUČARJI ZMAGOVITI TUDI V ČILU

V Čile so odšli Slovenci Jerman, Flere in Kukovica.

Smuški tek na 15 km: 1. France Jerman, 2. Janez Flere, 4. Andrej Kukovica.

Posta Transandina 3x7 km: 1. Club Andino Bariloche - Jerman, Flere, Kukovica.

V slalomu in veleslalomu je zmagal Argentinec Luis De Ridder, med damami so zmagale Severnoameričanke.

Še ena zanimivost: kot zastopnika iz Punta Arenas sta tekmovala Štajerec Rajh in Dalmatinec Cvitanič.

Istočasno so v Argentini priredili otroške tekme vseh slovenskih smučarjev. Zmagovalec med naraščajniki je bil Slavko Bavdaž

Ob čaju v Meilingovi koči so se razdelila darila.

VA

VODA

V soboto in nedeljo so igrali v dvorani na Cosquinu Vombergarjevo Vodo.

Režiserju Willenpartu je treba vedno znova pisati hvalo.

Naj naprej pohvalim živahnost množice, da omenim posebej otroke. Fotograf je delal konkurencu g. Erjavcu, vodja bajtarjev Mehletov Šimen in Janežičev gruntar sta govorila kaj pametne misli. Trojica Kopač, Javoršek in Oman je bila kolosalno posrečena, enako Češarkov Kne. Naraven je bil Ažman - Oven in njegov sin Svetlin. Pri dekletih zadnji čas opažam, da se navzemajo neke naivne afektiranosti, ki se je je buenosaireška punča nalezla od belih zvezdnic ameriškega filma. Tinca Glavan je bila presenetljiva, Fanika Grumova je vsakič boljša. Gospa županja je bila Zajčeva, Vovkova pa ravno za svojo vlogo.

Izidorja Kastrevca smo veseli, kadar nastopi, Kovačič je bil eleganten, Jerebič je v prvi vrsti, Berlot je rasel od začetka, Vombergar je igral župana. Pohvalo je žel za svojo igro in igranje.

MM

PRISTAVA V MORONU

Odkar je gostinski obrat v veščih rokah nadzornika Petelina in ge. Gradove, se naši ljudje radi zbirajo tam. Pristava je postala izletna točka.

Nedeljska družba je izrazila željo, da bi se čimprej odprlo kegljišče. V nedeljo popoldne bomo formalno ustanovili Kegljaški klub.

Svobodna Slovenija št. 40; 8. oktobra 1953

ESLOVENIA, MI TIERRA

La importancia del esloveno

Después de la caída del absolutismo tuvo el movimiento nacionalista un gran repunte. Si bien tuvo unos comienzos precarios y caóticos, logró captar con el tiempo a los intelectuales concientizados, a las masas campesinas y a una gran parte de la burguesía. Los nobles, los terratenientes y los empleados públicos quedaron en el bando alemán. En la región de Carniola lograron mayor adhesión los nacionalistas. En Carintia y en Istra no les fue tan bien.

Los eslovenos tuvieron una serie de interpelaciones para combatir la distancia que había entre la práctica y la letra escrita en cuanto al uso del idioma esloveno en las oficinas, en los juzgados y en las escuelas. El ministro de justicia envió un decreto a los tribunales superiores de Trst y de Gradec en el que se establecía que se empleara el esloveno para los que no supieran otro idioma. Como la mayoría de los eslovenos dominaba también el alemán, este decreto pasó al olvido. Cuando Levstik tuvo un juicio en Ljubljana por cuestiones editoriales, la audiencia no pudo ser en esloveno, ya que el escritor conocía el idioma alemán. El esloveno se fue abriendo camino a duras penas. Algunos empleados, con sensibilidad humana, lo empleaban. Los intelectuales eslovenos, que tenían un gran sentido patriótico, seguían utilizando el alemán por comodidad. En el parlamento regional de Carniola el esloveno tuvo un mayor poderío a partir del año 1867.

En las escuelas secundarias es donde el gobierno ponía las mayores trabas para el empleo del idioma esloveno. Esto es comprensible, ya que ahí se educaba la futura clase intelectual eslovena.

El idioma literario esloveno tuvo grandes avances. Se formó y se afianzó la terminología eslovena, principalmente en los campos de la jurisprudencia y de la política. Las excusas de que el idioma esloveno no podía ir ganando terreno porque carecía de expresiones propias y porque no estaba bien estructurado cada vez tenían menor asidero.

OSEBNE NOVICE

Nova diplomantka: Marjana Gabrijela Žakelj je dne 16. septembra uspešno končala študije na „Facultad de Arquitectura, Diseño y Urbanismo" buenosaireške univerze in diplomirala kot „Diseñadora Gráfica".

Čestitamo!

Smrti: V José León Suarez je umrla **Frančiška Tomažin roj. Koželj** (99), v Berazategui pa **Ančka Agreš roj. Buh** (79).

Naj počivata v miru!

TRGATEV 400-LETNE TRTE

Vroče poletje je najstarejši trti na svetu koristilo, zato je obrodila kakovostno grozdje na trgatvi več kot 400 let stare modre kavčine. Na slovesni trgatvi, ki je letos dala 54,5 kilograma grozdja in mošt s 16 odstotki sladkorja, so se poleg več sto Mariborčanov zbrali tudi delegacije šte-vilnih mest, v katerih rastejo cepiči stare trte in drugi gosti.

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LIBRE

Fundador: **MILOŠ STARE** / Director: **Valentín B. Debeljak** / Propietario: **Asociación Civil Eslovenia Unida** / Presidente: **Alojzij Rezelj** / Redacción y Administración: **RAMON L. FALCON 4158 - C1407GSR BUENOS AIRES - ARGENTINA** / Telefon: **(54-11) 4636-0841 / 4636-2421** (fax) / e-mail: **esloveniau@sinectis.com.ar / debeljak@netizen.com.ar**

Glavni urednik: **Tine Debeljak ml.** / Za Društvo ZS: **Alojzij Rezelj** / Sodelovali so še: **Tone Mizerit, Gregor Batagelj, Miriam Jereb Batagelj, Emil Cof, Marko Kremžar, Jernej Tomazin, Andrejka Vombergar Štrfiček, Jože Rant, Marko Vombergar.** / Mediji: **STA.**

Naročnina Svobodne Slovenije: za Argentino $ 70, pri pošiljanju po pošti pa $ 95; obmejne države Argentine 110 USA dol.; ostale države Amerike 125 USA dol.; ostale države po svetu 135 USA dol.; vse za pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno pošto 85 USA dol. za vse države.

Čeke: v Argentini na ime *„Eslovenia Libre"*, v inozemstvu *(bančne čeke, ne osebne)* na ime *„Antonio Mizerit"*.

Oblikovanje in tisk: ***TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.*** */ Estados Unidos 425 - C1101AAI Buenos Aires Argentina - Tel.: 4362-7215 - Fax: 4307-1953 - E-mail:* vilko@ciudad.com.ar

Correo Argentino Suc. 7 | FRANQUEO PAGADO Cuenta Nº 7211 | R. Nac. de la Propiedad Intelectual Nº 881153

MALI OGLASI

TURIZEM

Bungali v Bariločah. - Bungali ILIRSKA nudijo 3-sobna stanovanja z vso opremo, vse leto po odlični ceni. Tel. **02944-441814**. E-mail: **ilirska@bariloche.com.ar**

Letalske karte, rezerva hotelov, najem avtomobilov in izleti po svetu
H. Yrigoyen 2742 - San Justo
Tel. 4441-1264 / 1265

ZOBOZDRAVNIKI

Dr. Damijana Sparhakl - Zobozdravnica - Splošna odontologija - Belgrano 123, 6. nadstr. "4" - Ramos Mejía - Tel.: 4464-0474

ADVOKATI

Dr. Vital Ašič, Odvetnik Paraná 830, 5.nadstr. - Buenos Aires. Prijave na: Tel./faks: 4798-5153. e-mail: estudioasic@cpacf.org.ar

DOBOVŠEK & asociados - odvetniki. Zapuščinske zadeve. Somellera 5507, (1439) Buenos Aires. Tel/Fax: 4602-7386. E-mail: jdbovsek@perseus.com.ar

dr. Marjana Poznič - Odvetnica - Uradna prevajalka za slovenski jezik Lavalle 1290, pis. 402 - Tel. 4382-1148 - 15-4088-5844-mpoznic@sfanet.com.ar

dr. Franc Knavs, dr. Bernard Knavs, dr. Veronika Knavs — odvetniki - ponedeljek, torek, petek od 16. do 20. - Tucumán 1455 - 9. nadstr. "E" - Capital - Tel. in faks: 4374-7991 in 4476-0320.

dr. Lilijana Kožar, odvetnica; Av. Corrientes 1250, 5º F, Capital. Torek in četrtek od 16. do 19. Tel.: 4382-9216

DARUJTE V TISKOVNI SKLAD!

SLOVENSKI DOM SAN MARTIN
VEČERJE OB PETKIH

Datum	Menu	Vabljeni kuhar
10/10	Asado	Avguštin Jerman
17/10	Cazuela de pollo	Mojca Jarc
24/10	Peceto s krompirjem	Marta Jerman
31/10	Pollo a la parrilla	Jože Jerman

SESTRIŽITE IN PRILEPITE NA HLADILNIK!

OBVESTILA

ČETRTEK, 9. oktobra:
Zveza slovenskih mater in žena ima redni sestanek v Slovenski hiši. Predavanje Tineta Debeljaka o položaju v Sloveniji.
SOBOTA, 11. oktobra:
Redni pouk na Srednješolskem tečaju RMB, ob 15. uri v Slovenski hiši.
NEDELJA, 12. oktobra:
47. obletnica v Našem domu v San Justo.
SOBOTA 18. oktobra:
Skupni izlet osnovnih šol v Glew.
Redni pouk na Srednješolskem tečaju RMB, ob 15. uri v Slovenski hiši.
NEDELJA, 19. oktobra:
V Argentini materinski dan.
NEDELJA, 26. oktobra:
SLOVENSKI DAN in obletnica na Slovenski pristavi v Castelarju.

ZA SMEH

Gorenjec pride k spovedi: „Med svetovno vojno sem skrival Žide."

„Saj to ni greh!"

„No, pa sem jim to zaračunaval."

„Dobro, a saj si imel stroške z njimi."

„Ampak jim še nisem povedal, da je vojne konec."

...

Sprevodnik v vlaku odkrije potnika brez vozovnice. Ker noče plačati kazni, zagrabi v jezi sprevodnik potnikov kovček in ga hoče vreči skozi okno.

Potnik zavpije: „Najprej se derete name, potem pa mi hočete še sina ubiti!"

Pred izidom je

podporni bon - „Rifa" ZEDINJENE SLOVENIJE

Hočete vedeti, kaj boste lahko zadeli?

1. dobitek: **10 dni bivanja v Počitniškem domu dr. Rudolfa Hanželiča v kordobskih gorah;**
2. dobitek: **umetniška slika priznane slovenske umetnice;**
3. dobitek: **vezan Zgodovinski Zbornik Zedinjene Slovenije;**
4. dobitek: **broširan Zgodovinski Zbornik Zedinjene Slovenije;**
5. dobitek: **naročnina Svobodne Slovenije za eno leto;**
6. in 7. dobitek: **na izbiro tri knjige iz založbe Zedinjene Slovenije;**
8. do 10. dobitek: **na izbiro ena knjiga iz založbe Zedinjene Slovenije.**

Vsak od njih samo za pet pesov.

Od prihodnjega tedna dalje!

Na Teharjah so se spomnili...

Nad. z 2. str.

ment in kakšne zakone, ampak, kakšno je njeno sodstvo. Nobena zakonska ali pravna precizija, nobeni še tako dognani predpisi ne bodo izbojevali boja s kaosom, v katerega smo zašli. Ta boj bo lahko izbojeval samo normalen človek, človek, ki ga bosta vodila pamet in zgodovina v horizontu svobode," je povedal Velikonja.

Vprašal se je tudi, ali niso prav s Teharji junija leta 1945 slovenski komunistični partizani na razmajanih tovornjakih vozili na Stari Hrastnik mlade fante, ki še živeti niso prav začeli, a je bilo zanje nekaj onstran vsakega dvoma, da so zrasli v normalnem svetu, da jih je naredil normalni svet, da bi ta normalni svet tudi v času, ki bi jim bil dan, tudi postavili.

„Kar so komunistični partizani leta 1945 tu pobijali, je bila slovenska normalnost." Glede Kočevskega roga je Velikonja dejal, da zločin, ki je bil narejen in ga poimenujemo z metaforo Kočevski rog, zločin, ki je bil genocid, fizični zločin, vezan na kri, je bil tudi kulturni zločin, z zgodovinskimi dimenzijami, ubijanje slovenske normalnosti. Ali je to ubijanje imelo kako logiko? „Bilo je logično iz komunistične totalitarne ideologije. Tu so ubijali slovensko dušo, kakršna se je naredila v zgodovini in svobodi, pa tudi iz ustanov, ki so zgodovino in svobodo ne samo dopuščale, ampak tudi utrjevale.

Zato postkomunistom ne bo nič pomagalo, če bodo postavljali spomenike in prihajali sem na obveznostne obiske, pomagala bi jim samo ena reč: da stopi vanje spoznanje, kaj se je tu v resnici zgodilo, in kaj je tisto, kar našemu sedanjemu življenju, življenju slovenske države, tako boleče manjka," je menil Velikonja.

Ob maši, ki je spremljala slovesnost, je maševal mariborski pomožni škof Anton Stres, ki je v svoji pridigi poudaril, da je veliko tudi takšnih, ki niso osebno poznali nobene izmed teharskih žrtev, vendar so danes na Teharje prišli iz sočutja do njih in iz zavesti dolžnosti, da pričujejo proti krivici, ki se jim je zgodila.

Stres je v pridigi še povedal, da vsakoletno srečanje na Teharjah, doživljamo v luči Jezusovega vstajenja in njegove zmage nad smrtjo, nasiljem in lažjo. „Od tistega, kar se je zgodilo tukaj na Teharjah, pa niso minili samo trije dnevi, kmalu bo od tega že 60 let. In vendar še hodimo vsako leto sem. Zakaj," se je vprašal mariborski pomožni škof.

Odgovoril je, da veruje v Jezusovo vstajenje, zato veruje in upa, da bo zadnjo besedo imel Bog. Nobena vrsta nasilja namreč po mnenju Stresa ne bo obveljala, ne laž in ne tudi poboji, ki so se dogajali ne le po Teharjah in po okoliških breznih, temveč tudi po drugih krajih Slovenije. Tako je Slovenija posejana z množičnimi, dolga leta zamolčanimi grobišči. Ker je Jezus vstal od mrtvih, tako Stres, je naše pričakovanje, da bodo zmagale resnica, pravica in življenje, utemeljeno.

Nova slovenska zaveza je ob zaključku slovesnosti, ki se jo je udeležilo več kot 1000 svojcev teharskih žrtev, položila tudi venec na enem od grobišč, spomin na povojne žrtve pa bodo obudili tudi na Hrastniškem hribu s krajšo komemoracijo in blagoslovom obnovljene kapele.

VALUTNI TEČAJ V SLOVENIJI
7. oktobra 2003

1 EURO	**235,32SIT**
1 U$S dolar	**203,28SIT**

48. Slovenski dan
in
36. obletnica Slovenske Pristave

s celodnevnim programom.

V nedeljo, 26. oktobra na Slovenski Pristavi v Castelarju

Tam bomo vsi Slovenci zbrani. Prihiti še ti!

NAŠ DOM SAN JUSTO

Vabi na

47. OBLETNICO

V nedeljo, 12. oktobra 2003

11.00 zbiranje predstavnikov domov in narodnih noš v Našem domu
11.30 sv. maša za vse žive in rajne rojake iz okraja
12.45 dviganje zastav
13.00 akademija ob 100-letnici rojstva dr. Tineta Debeljaka, častnega člana Našega doma, sodelujejo pevci in recitatorji
13.30 kosilo v spodnjih prostorih
17.00 kulturni program. **Slavnostni govornik Božidar Fink. Molierjeva komedija George Dandin ali Kaznovani soprog v režiji Blaža Mikliča,** nato prosta zabava ob zvokih Slovenskega inštrumentalnega ansambla.

Prijave za kosilo: Mici Malavašič-Cassullo 4441-5528, dr. Matjaž Ravnik 4484-0842

OHRANJANJE LJUDSKEGA IZROČILA

V gradu Štanjel so podelili tretjo Štrekljevo nagrado za izjemne dosežke na področju zbiranja in ohranjanja slovenskega ljudskega izročila v pesmi in besedi. Letošnja nagrajenka je Zmaga Kumer, ki je večino znanstvenoraziskovalnega dela posvetila etnomuzikologiji, posebno skrb pa posveča pripovednim pesmim in slovenskim ljudskim glasbilom in godčevstvu. V obrazložitvi nagrade so zapisali, da je najdragocenejša v njenem vsestranskem delu skrb za izdajanje slovenskih ljudskih pesmi.

„Jaz sem kruh življenja...
kdor jé ta kruh, bo živel vekomaj."

Vsem prijateljem in znancem sporočamo, da je 29. septembra 2003, stara 99 let, odšla k Bogu naša mama, stara mama in prababica

Francka Tomažin rojena Koželj

Prisrčno se zahvaljujemo misijonarju Petru Opeki za molitve ob krsti ter mons. dr. Juretu Rodetu za pogrebno mašo in vodstvo pogreba ter vsem prijateljem, ki so jo prišli kropit in jo spremili k zadnjemu počitku.

Žalujoči:
sinova: p. **Lovro** in **Miha**
hčere: **Angela, Marija, Francka** (s. Mirjam sv. Jožefa) in **Majda**
zetje: **Janez Koželj, Lojze Mehle** in **Ivan Bukovec**
vnuki: **Tone** in **Marija Koželj**; **Miha, Marjan, Majda** in **Kristina Tomažin**; **Andrej Mehle** z ženo **Kristino** in **Mirjam Mehle-Javoršek** z možem **Tonijem**; **Monika Rode** z možem **Andrejem**
pravnuki: **Mikaela, Kamila, Katerina, Ignacij, Ksaver, Natalia, Marija, Pavla, Katja, Erik, Melina** in **José**, ter ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Velike Vrhe, Lusaka, Canberra.